

Ο κόσμος αλλάζει

Λόγω των προνομίων που έχουν δοθεί, σε πολλές ελληνικές κοινότητες αναπτύσσεται το εμπόριο και δημιουργείται η ανάγκη νέων εμπορικών σταθμών στα Βαλκάνια, αλλά και στο υπόλοιπο ευρωπαϊκό χώρο. Ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού μεταναστεύει και σχηματίζονται, στο **τέλος του 18ου αιώνα, ελληνικές κοινότητες** στην Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία, Αυστρία, Γερμανία, Ρωσία και Μολδοβλαχία, όπου συναντά κανείς Έλληνες με μεγάλες περιουσίες. Από τα μέσα κιόλας του 18ου αιώνα φτάνουν σε μεγάλη ακμή η **Ύδρα**, οι **Σπέτσες** και τα **Ψαρά**, που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στον αγώνα του '21 με τα πλοία τους. Υπηρεσίες στην πνευματική αναγέννηση του σκλαβωμένου λαού προσφέρουν και τα **Γιάννενα**. Εδώ δρουν πολλοί δάσκαλοι του Γένους. Ο Αλή Πασάς ευνοεί τις εμπορικές συναλλαγές και επιτρέπει το άνοιγμα Σχολείων. Στη δούλεψή του μαζεύει πολλούς Αρματολούς, Έλληνες και Αρβανίτες. Η λαϊκή Μούσα λέει για τα ξακουσμένα Γιάννενα πως **«ήτανε πρώτα στ' άρματα, στα γρόσια και τα γράμματα»**